

სოცოხლისუნარიანი საგანმანათლებლო პროგრამების სტრუქტურირება

ალფრედო მოსკარდინი

პროფესორი, კარდიფის მეტროპოლიტენის უნივერსიტეტი,
ემერიტუსი, სანდერლენდის უნივერსიტეტი

თეონა მაისურაძე

პროფესორი,
საქართველოს ეროვნული უნივერსიტეტი სეუ

გოდერძი ბუჩაშვილი

პროფესორი,
საქართველოს ეროვნული უნივერსიტეტი სეუ

აბსტრაქტი

განათლების ექსპერტები კითხვის ნიშნის ქვეშ აყენებენ „ტრადიციულ“ სასწავლო პროგრამებს, რომლებიც თანამედროვე ინდუსტრიული და ცოდნის ეკონომიკის პირობებში სტუდენტებს დასაქმებისათვის შესაბამის უნარებს ვერ უვითარებენ. ამ სტატიის კონტექსტი ჩვენ ავირჩიეთ მეტაფორა, რომელიც ჩვენი ბიზნესის ადმინისტრირების სამაგისტრო პროგრამას საუკეთესოდ ახსნიდა. ჩვენს მიერ შემუშავებული დიზაინი ეფუძნება სისტემურ აზროვნებას და ხაზს უსვამს ორ მნიშვნელოვან კონცეფციას: ორგანიზაციის სტრუქტურასა და ოპერაციული სრულყოფილებას. სტატია არ მსჯელობს ამ დიზაინის უპირატესობაზე, არამედ საუბრობს მის ფარგლებში გაუმჯობესებულ კომუნიკაციაზე პერსონალთან, სტუდენტებთან და სხვა დაწესებულებებთან.

საკვანძო სიტყვები: დასაქმების უნარები ბიზნესში, ოპერატიული ბრწყინვალება, სასწავლო გეგმის შემუშავება.

შესავალი

ნაშრომის მიზანია შეისწავლოს საგანმანათლებლო პროგრამების მდგრადობის მაჩვენებელი, გამოიკვლიოს ცვლილებებზე პროგრამების შესაძლო რეაგირება და მისცეს რეკომენდაციები მდგრადი საგანმანათლებლო პროგრამის შესაქმნელად. კვლევა განსაზღვრავს საგანმანათლებლო პროგრამის იმ ელემენტებს, რომლებიც საშუალებას აძლევს პროგრამას მოერგოს ცვალებად საჭიროებებს. კვლევის ფარგლებში შესწავლილი და გაანალიზებულია არსებული სამაგისტრო პროგრამები ბიზნესის ადმინისტრირებაში როგორც მთელს მსოფლიოში და ასევე საქართველოში.

კვლევისას განხილული კითხვები შეადგენს: 1. რა განაპირობებს პროგრამების მდგრადობას და რომელია ის ძირითადი ელემენტების რომლებიც ზემოქმედებენ მასზე?; 2. აქვს თუ არა პროგრამებს უნარი გაუმკლავდნენ აუცილებელ ცვლილებებს?; 3. რა სახის რეკომენდაციები შეიძლება გვქონდეს პროგრამის შესაძლო სტრუქტურის შესახებ, რაც უზრუნველყოფს მდგრადობას? კვლევით კითხვებზე პასუხის გასაცემად, მდგრადობის

ელემენტების იდენტიფიცირების მიზნით ჩატარებულია საგანმანათლებლო პროგრამების მოკვლევა და ხარისხობრივი კვლევა რომელშიც მონაწილეობა მიიღო შერჩეული პროგრამების წარმომადგენლებმა. ჩატარებულია სიღრმისეული ინტერვიუები, სადაც განხილულია არსებული პროგრამების მდგრადობა. მოკვლევის საფუძველზე შედარებულია და გაანალიზებულია მიღებული ინფორმაცია და შექმნილია საგანმანათლებლო პროგრამის რეკომენდებული სტრუქტურა.

კვლევის თითოეული მიზანი მნიშვნელოვანია, რადგან იგი ხელს უწყობს კვლევის ზოგად მიზანს და აწვდის ღირებულ შეხედულებებს იმ დაწესებულებებს, რომლებიც გეგმავენ საგანმანათლებლო პროგრამების შემუშავებას ან მიმდინარე პროგრამების ცვლილებებთან ადაპტირებას.

ბიზნესის ადმინისტრირების პირველი სამაგისტრო საგანმანათლებლო პროგრამა შეიქმნა 1905 წელს ჰარვარდის უნივერსიტეტის მიერ და თანდათან გახდა მნიშვნელოვანი ნაბიჯი მენეჯერული პოზიციების დასაკავებლად. ასეთი პროგრამები ხორციელდება 15000-ზე მეტ უნივერსიტეტში მთელს მსოფლიოში. უმაღლესი განათლების მართვის საბჭომ ბოლო მოხსენებაში დაადასტურა, რომ მოთხოვნა მთელს მსოფლიოში აღნიშნულ საგანმანათლებლო პროგრამებზე მცირდება¹.

ნაშრომი იწყება იმ გამოწვევების იდენტიფიცირებით, რომელთა წინაშეც დღეს საგანმანათლებლო პროგრამები დგანან. ამ გამოწვევების დაძლევის ერთ-ერთი გზაა განათლების პროცესზე შეხედულებების შეცვლა. ნაშრომი ვარაუდობს, რომ ამის მიღწევა შესაძლებელია ნაშრომში გამოყენებული მეტაფორების შეცვლით. შემდგომ ნაშრომი აღწერს შემოთავაზებულ ახალ საგანმანათლებლო პროგრამას, რომელიც დაფუძნებულია სისტემურ აზროვნებაზე და მიზნად ისახავს კრიტიკული და რეფლექსური უნარების განვითარებას გამოვლენილი გამოწვევების გადასაჭრელად. უპირველესი გამოწვევა წარმოადგენს არჩევანს, რადგან დღითიდღე იზრდება კონკურენცია ონლაინ კურსებიდან, როგორცაა MOOC's და Coursera. ონლაინ სწავლის ეს ტენდენცია განსაკუთრებით აქტუალური გახდა კოვიდ პანდემიის პერიოდში. საგანმანათლებლო პროგრამის სტრუქტურების უმეტესობა ითვალისწინებს პირისპირ და ონლაინ სწავლების შერეულ მიდგომას, მაგრამ ვთვლით, რომ პროგრამის მდგრადობის წინაშე უფრო ღრმა გამოწვევები დგას.

ერთ-ერთ ასეთ გამოწვევას წარმოადგენს საგანმანათლებლო პროგრამის შინაარსი. ინდუსტრიაში განვითარებულმა გლობალურმა ცვლილებებმა და დედამიწის რესურსების ხელახალმა გადაფასებამ უფრო აქტუალური გახადა საუბრები განათლების როლის შესახებ, რომელიც გლობალური ეკონომიკის პირობებში მრავალი პრობლემის გადასაჭრელ უნარებზე უნდა იყოს კონცენტრირებული. თუ გავითვალისწინებთ იმას, რომ რობოტების ზრდა, ხელოვნური ინტელექტის განვითარება და მენეჯმენტის ახალი პრაქტიკა ექსპონენციალური სისწრაფით ვითარდება, საკითხი დგება იმაზე, თუ რამდენად ასახავს ამ ცვლილებებს საგანმანათლებლო პროგრამები. არსებობს მოსაზრება, რომ არსებულ საგანმანათლებლო პროგრამებში ისწავლება მხოლოდ ბაზრის სტანდარტული ხედვა. აკადემიკოსები ეჭვქვეშ აყენებენ „ტრადიციულ“ პროფესიულ აქცენტებს, რომელიც გამოიყენებოდა სტუდენტების მოსამზადებლად კონკრეტული კარიერული გზებისთვის, როგორცაა ბიზნესი, სამართალი, მედიცინა ან ინჟინერია². ამჟამად კი სერიოზული დებატები მიმდინარეობს იმაზე, რომ საჭიროა უფრო ლიბერალური განათლების შეთავაზება. ლიბერალური განათლება (ზოგჯერ მოიხსენიება როგორც ზოგადი

¹ Byrne, J., "It's Official: The M.B.A. Degree Is In Crisis", 2021.

² Apple, M. W., "Markets, Standards, Teaching and Teacher Education", 2001.

განათლება) აქცენტს აკეთებს ინტერდისციპლინარულ სასწავლო გეგმებზე, ხელს უწყობს ზოგადი პრინციპების შესწავლას, რომლებიც შეიძლება გამოყენებული იქნას სხვადასხვა სფეროში. ის მოიცავს გლობალურ და მრავალფეროვან სამყაროში კულტურული ცნობიერების გამოყენებით პრობლემების გადაჭრა. სწავლის შედეგები ფოკუსირებულია კრეატიულობისა და კრიტიკული აზროვნების განვითარებაზე, რადგან ახალი ერა მოითხოვს ახალ გადაწყვეტილებებს იმ პრობლემების გადასაჭრელად, რომლებიც აქამდე არ შეგვხვედრია. ლიბერალური განათლების კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი ელემენტი გახლავთ ეფექტური კომუნიკაციის სწავლება³. იდეა იმაში მდგომარეობს, რომ თანამედროვე დასაქმების ბაზარი ზოგადი განათლების სპეციალისტებს მოითხოვს, რომლებსაც აქვთ უნარი ადაპტირდნენ ცვალებად გარემოში მიიღონ საჭირო ინფორმაცია ფუნქციონირების გასაგრძელებლად, და პიაჟესა და ვიგოდსკის⁴ თანახმად „მართოს და ასიმილაცია გაუწიოს ინფორმაციის დიდ რაოდენობას“⁵.

სამაგისტრო საგანმანათლებლო პროგრამები განსაკუთრებით წამყვან უნივერსიტეტებში ნაცნობობის ქსელის გაფართოვების საშუალებას იძლეოდა როგორც ტოპ კომპანიებთან, ასევე სტუდენტებთან, რომლებიც, შემდგომ ინდუსტრიის ლიდერებად მოიაზრებოდნენ⁶. მაგრამ საუკეთესო პროგრამების ღირებულება (100 000 აშშ დოლარიდან ზემოთ) საკმაოდ მაღალია და ხშირ შემთხვევაში მოითხოვს მის შედარებას მიღებულ ღირებულებასთან⁷. სხვადასხვა უნივერსიტეტს სხვადასხვა სტრატეგია აქვს არჩეული პროგრამებისთვის, თუმცა ანალიზის შედეგად გამოვლენილია ის საგანმანათლებლო პროგრამების ელემენტები, რომლებიც ხელს უწყობს პროგრამების მდგრადობას. შესწავლილ ელემენტებს შორის, პირველ რიგში, განხილულია სასწავლო გეგმის სტრუქტურის მოქნილობა, კურიკულუმი, რომელიც ადვილად ადაპტირდება, განვითარებული ტენდენციები და ბარიერები. კვლევა გამოყოფს იმ ძირითად ნიშნებს, რომლებიც ავითარებენ სტუდენტების აზროვნებას და დისციპლინებს, რომლებიც უზრუნველყოფენ სფეროს სპეციფიკურ ხედვას.

კვლევის შედეგად გამოვლენილი პროგრამის სტრუქტურის მეორე მნიშვნელოვანი ელემენტი სტუდენტზე ორიენტირებული მიდგომა, რომელიც საშუალებას გვაძლევს სასწავლო პროცესი მორგებული იყოს სტუდენტზე, ასევე ხელს უწყობს პროგრამაში ჩართული ლექტორების კმაყოფილებას რაც საშუალებას აძლევს სტუდენტს და ლექტორს ერთად განვითარდნენ ტექნოლოგიების ინტეგრაციის პროცესში და დაამატონ ახალი დისციპლინები, რაც ორივე მხარეს მისცემს წინსვლის შესაძლებლობას. გამოვლენილი მესამე ელემენტი საგანმანათლებლო პროგრამაში რესურსების მართვისა და კრიზისებთან გამკლავების უნარია. შესწავლილ პროგრამებიდან გამოკვლეული იქნა, თუ როგორ იყო დაგეგმილი უწყვეტი შეფასებისა და გაუმჯობესების პროცესი, რომელიც განსაზღვრავს კრიზისებისთვის მზადყოფნის ხარისხს, მზაობას შესთავაზოს სტუდენტს ალტერნატიული სწავლება და უზრუნველყოს იგი მხარდაჭერის მექანიზმებით.

აღნიშნული გამოწვევები კიდევ ერთხელ ამტკიცებს, რომ საჭიროა საგანმანათლებლო პროგრამის აღქმის ცვლილება. საქართველოში საგანმანათლებლო პროგრამების წარმომადგენლებთან ჩატარებულმა თვისებრივმა კვლევამ საშუალება მოგვცა გავვეზომა ზემოაღნიშნული სამი ძირითადი ელემენტი არსებული პროგრამებისთვის და

³ Cai WeiWei and Sankaran Gopal “Promoting Critical Thinking through an Interdisciplinary Study Abroad Program”, 2015.

⁴ Parnes Marie and Pagano Maria “Infant Child Development: From Conception Through Late Childhood”, 2022.

⁵ Albach, P., Hopper, R., Psacharopoulos, G., Bloom, D., Rosovsky, H., “The Task Force on Higher Education and Society”, 2004.

⁶ Parker, M., “Shut Down the Business School: What's Wrong with Management”, 2018.

⁷ All Answers Ltd. Criticisms of MBA Degree: Modified Model of Professional Education. 2018.

გამოგვეკვთა ხარვეზები და გაუმჯობესების გზები. მონაწილეებისთვის დასმულ კითხვებს შორის, გამოკვლეული იქნა გრძელვადიანი წარმატებისა და მდგრადობის აღქმის ხედვა და არსებული პროგრამის სტრუქტურის გავლენა პროგრამის მდგრადობაზე; კრიზისების მართვის გამოცდილების და უკუკავშირის პრაქტიკის გავლენა პროგრამების მდგრადობის უზრუნველსაყოფად.

სტატია ამტკიცებს, რომ ცვლილების განხორციელების ერთ-ერთი გზა იმ მეტაფორების შეცვლაა, რომელსაც ვიყენებთ ზოგადად განათლების ასევე მაგისტრის და ბაკალავრიატის კონკრეტულად აღწერისას. მიგვაჩნია, რომ მეტაფორები გამყარებულია კოლექტიურ არაცნობიერში რაც არ იძლევა საგნის სხვაგვარად დანახვის საშუალებას⁸. როდესაც საგნები სხვა კუთხით განიხილება, ბევრი ახალი აზრი იბადება. ამრიგად, მეტაფორების გამოყენება არის გონების ფუნდამენტური მექანიზმი, რომელიც საშუალებას გვაძლევს გამოვიყენოთ ის, რაც ვიცით ჩვენი ფიზიკური და სოციალური გამოცდილებიდან, რათა შევძლოთ სხვა უამრავი საკითხის გაგება. ჩვენ იმდენად კარგად ვიცნობთ ზოგიერთ მეტაფორას, რომ მათ თითქმის არ ვამჩნევთ⁹. მოცემულ ნაშრომში ყურადღებას ვამახვილებთ იმ მეტაფორის არჩევანზე, რომელიც საუკეთესოდ გამოხატავს ახალ საგანმანათლებლო პროგრამას.

მეთოდოლოგია

კვლევისათვის შეირჩა თვისებრივი კვლევა, როგორც ყოვლისმომცველი მიდგომა იმის საკვლევად, თუ როგორ არის შექმნილი საგანმანათლებლო პროგრამები მსოფლიოში და ასევე საქართველოში. იგი განიხილავს საგანმანათლებლო პროგრამებს, როგორც აკრედიტაციის პროცესში წარმოდგენილ ორგანულ სისტემების სტრუქტურებს. ინტერვიუები ჩატარდა სხვადასხვა საგანმანათლებლო დაწესებულების პროგრამის ხელმძღვანელებთან, რომლის მიზანი იყო სტრუქტურის ურთიერთდამოკიდებულების და დინამიკის გამოვლენა და იმის განხილვა, შეიცავენ თუ არა ისინი სიცოცხლისუნარიანობის პრინციპებს. ამ მეთოდოლოგიამ შესაძლებელი გახადა შემოთავაზებული საგანმანათლებლო პროგრამები შრომის ბაზრის სპეციფიკურ კონტექსტში განხილულიყო და გაზომილიყო მათი ორგანული ხასიათი და სიცოცხლისუნარიანობა.

ინტერვიუების დროს დისკუსია ოთხ კატეგორიად იყო სტრუქტურირებული: ჩვენ შევისწავლეთ გრძელვადიანი წარმატებისა და მდგრადობის აღქმის ხედვა და მისი წვლილი; არსებული პროგრამის სტრუქტურის გავლენა პროგრამის მდგრადობაზე; კრიზისის მართვის წინა გამოცდილების გავლენა პროგრამების მდგრადობაზე; და უკუკავშირის პრაქტიკა და როლი უწყვეტი გაუმჯობესების მექანიზმების ჩამოსაყალიბებლად.

ინტერვიუები მოიცავდა არსებული საგანმანათლებლო პროგრამების შესწავლას, რომელიც უზრუნველყოფდა პროგრამის სტრუქტურის ჰოლისტიკურ მიდგომას, მეთოდოლოგიის სიღრმისეულ ანალიზს და ორგანული საგანმანათლებლო პროგრამის განხორციელებისთვის საჭირო სტრუქტურის შესწავლას. რესპონდენტებმა განიხილეს პროგრამების სტრუქტურები და მათი ორგანული ბუნება, გამოვლენილი იქნა გამოწვევები.

პირველადი მონაცემთა შეგროვების სამაგიდო კვლევის შედეგად შეგროვილი ინფორმაციით შეიქმნა ფართო სპექტრი, შემდგომი დეტალური ინფორმაციის მოსაპოვებლად. კერძოდ იმაზე, თუ როგორ იგეგმება საგანმანათლებლო პროგრამები საქართველოში და მთელ მსოფლიოში. სხვადასხვა პრაქტიკის შეგროვებამ და მეტაფორების გამოყენებამ ხელი შეუწყო პერსპექტივების და გამოცდილების აღქმას

⁸ Reinders, D., "The role of analogies and metaphors in learning science", 1991.

⁹ Lakoff George & Johnson Mark "Metaphors we live by", 2003.

აკადემიური პროგრამების სტრუქტურირების პროცესში. პროგრამის კვლევების წარმატების ფაქტორებზე დაკვირვებამ ხელი შეუწყო გადაწყვეტილების მიღების ტენდენციების გამოვლენას საგანმანათლებლო ინდუსტრიაში.

კვლევაში გამოყენებული მეორადი მონაცემები მოიცავს აკადემიურ ლიტერატურას და წინამდებარე კვლევების შესწავლას, რომლებიც უზრუნველყოფენ შესასწავლი თემის მყარ და ფართო გაგებას. ორგანული პროგრამის სტრუქტურის ნიმუშად ასევე განხილული იქნა საგანმანათლებლო პროგრამების წარმატებული ისტორიებიც.

ბიზნესის ადმინისტრირების პროგრამების მიზანმიმართულმა შერჩევამ უზრუნველყო ზოგადი ინდუსტრიის შერჩეული პროგრამების განსაზღვრა, გათვალისწინებული იქნა ისეთი ფაქტორები, როგორცაა: ზომა, საბაზრო პოზიცია. პროგრამების შედარების გზით, საშუალება მოგვეცა მიგვეჩნია, რომ შერჩეული საგანმანათლებლო პროგრამები შესასწავლი მიზნებისთვის მნიშვნელოვან ინფორმაციის წყაროს წარმოადგენდა.

შეგროვებული მონაცემებს ჩაუტარდა თემატური ანალიზი, სისტემურმა მიდგომამ საშუალება მოგვეცა გამოგვევლინა ტენდენციები, თემები და შაბლონები, რაც იძლევა საგანმანათლებლო პროგრამების სტრუქტურული მახასიათებლების შესახებ დასკვნების გამოტანის საშუალებას.

მონაწილეობაზე და ინტერვიუებში გამოვლენილ ინფორმაციის გამოყენებაზე მიღებული იქნა ინფორმირებული თანხმობა მონაწილე საგანმანათლებლო პროგრამის ხელმძღვანელებისგან. უზრუნველყოფილი იყო მათი ნებაყოფლობითი მონაწილეობა, ასევე კონკრეტული ინფორმაციის კონფიდენციალურობა.

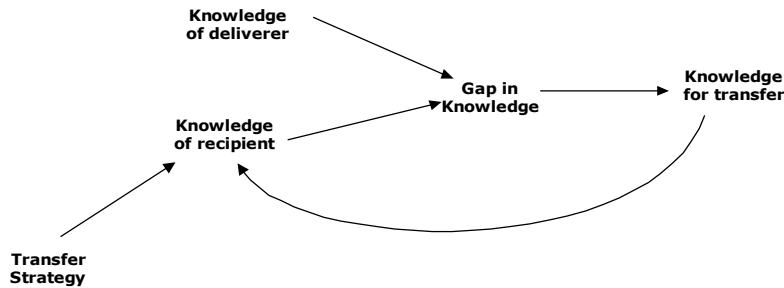
კვლევის შეზღუდვა მდგომარეობს მის განზოგადებაში ბიზნეს საგანმანათლებლო პროგრამების მიღმა, სხვა საგანმანათლებლო პროგრამებზე განზოგადებისას, შეიძლება აღმოჩნდეს გარკვეული შეზღუდვები შერჩეული სფეროს კონტექსტის უნიკალური მახასიათებლების გათვალისწინებით.

1. მეტაფორების გამოყენებით საგანმანათლებლო პროგრამების სტრუქტურის ახსნა

საგანმანათლებლო პროგრამის აღქმის შეცვლის ერთ-ერთი გზა არის იმ მეტაფორების შესწავლა, რომლებიც გამოიყენება მათ გასაზრცელებლად. ნაშრომში გამოყენებულია სამი მეტაფორა: ცოდნა, როგორც საქონელი, მანქანა და ორგანული მეტაფორა.

2.1. ცოდნა, როგორც საქონელი

განვიხილოთ სადავო საკითხს ინტელექტუალური საკუთრების უფლებების შესახებ, რაც გულისხმობს, რომ ცოდნა მისი შემქმნელის საკუთრებაა. ამ შემთხვევაში ვსაუბრობთ ცოდნის გადაცემაზე, რომელიც შენახულია ცოდნის საცავში. ეს მიდგომა განიხილავს მეტაფორას „ცოდნა, როგორც საქონელი“. ამ იდეას ვრცელი და ბრწყინვალე ისტორია აქვს, რომელიც ცნობილია „ოსტატი ხელოსნის“ კონცეფციით, რომლის საფუძველზეც ახალბედებს ასწავლიდნენ. ეს გახლდათ ეფექტური დახმარების გზა, რათა მოსწავლეები გამხდარიყვნენ კომპეტენტურები და ჰქონოდათ უნარების ნაკრები რათა არსებობისთვის გამოემუშავებინათ საჭირო შემოსავალი. პროცესი ნაჩვენებია ქვემოთ პირველ გრაფაში, სადაც სხვაობა ასახავს ცოდნის გარკვეულ განსხვავებას მიმწოდებელსა და მიმღებს შორის. შუალედური არეალის ზომა განსაზღვრავს იმ ოდენობას, რისი გადაცემა შეიძლება, რომელიც შემდეგ გაიცემა შერჩეული სტრატეგიით. გადაცემა მიმღების ცოდნის გაზრდით ამცირებს ამ დაშორებას. პროცესი თეორიულად გრძელდება მანამ, სანამ განსხვავება ნულის ტოლია და მიმღები არ მიაღწევს ცოდნის ანალოგიურ დონეს.

ფიგურა 1: ცოდნა როგორც საქონელი

ეს პროცესი ბევრ კრიტიკას იწვევს. ის უპირველეს ყოვლისა მოიცავს კითხვას „როგორ“ - როგორ აკეთებს ადამიანი რაღაცას. კურსდამთავრებული ვალდებულია იყოს წარმატებული მაღალტექნოლოგიურ სამყაროში რომელშიც იგი ცხოვრობს, მაგრამ ჰომო საპიენსი არის სოციალური არსება, რომელსაც ასევე სჭირდება გარემოსთან ასიმილაცია იქნება ეს პიროვნული, ადგილობრივი, რეგიონალური, ეროვნული თუ გლობალური გარემო. ამ ასიმილაციის განსახორციელებლად კურსდამთავრებულს საჭიროა ჩამოვუყალიბოთ ტენდენციებზე მორგებული უნარები. ამრიგად ხელოსნის მიერ ოსტატის აღზრდის პროცესი ეფექტური იყო. ამ პროცესში შეგირდი ეუფლებოდა დადასტურებულ უნარებს და პროცედურებს, რომელიც დროთა განმავლობაში შესამჩნევად არ იცვლებოდა. არანაკლებ მნიშვნელოვანი კითხვაა „რატომ?“. რა არის იმის მიზეზი, რასაც ვაკეთებთ? ეთიკურია? მორალურია? ამრიგად, ჩვენ შეგვიძლია განვასხვავოთ ცოდნის სამი ტიპი: - savoir - faire (რაც არის ცოდნა იმის შესახებ, თუ როგორ უნდა გავაკეთოთ რამე), savoir-etre (რომელიც კონცენტრირებულია მიზეზებზე, თუ რატომ ვაკეთებთ რამეს) და savoir-vivre (რაც არის ცოდნა იმაზე, თუ როგორ ვიცხოვროთ)¹⁰. პირველ გრაფაში ნაჩვენებია პროცესი იდეალურია სავოარ-ფეირისთვის, მაგრამ არ მუშაობს დანარჩენ ორზე. მეორე და მესამე კითხვაზე პასუხი არ შეიძლება წარმოიშვას ამ ტიპის სწავლებიდან. იგი უნდა წარმოიშვას მოსწავლის გონებაში, რაც მოითხოვს მოსწავლის მიერ მიღებული ცოდნის გააზრებას.

კრის არგირისის ნამუშევარი („ორმაგი მარყუჟის სწავლა“) მჭიდროდ უკავშირდება savoir-etre-ისა და savoir vivre-ის სწავლებას. მეორე გრაფაში ნაჩვენებია უკუკავშირის ციკლი შეესაბამება პირველ გრაფაში აღწერილ პროცესს, მაგრამ ამავდროულად უნდა განვიხილოთ ის, რომ არსებობს ძირითადი მოთხოვნილება გვეჯეროდეს ის, თუ რატომ არის ყველაფერი ისე, როგორც არის (ჩვენი კულტურა). ჩვენს ირგვლივ სამყაროს გაგების სურვილი მყარდება ინფორმაციით და გამოცდილებით.

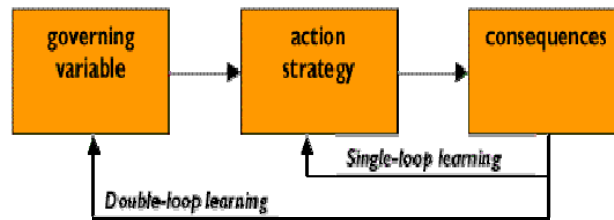
ფესტინგერი განიხილავდა, რომ არსებობს განსხვავება იმას შორის, რისიც გვწამს სინამდვილეში და რისიც უნდა გვწამდეს¹¹. ეს ცნობილია როგორც „კოგნიტური დისონანსი“¹². იგი მოიცავს გარკვეულ სოციალურ ზეწოლას, რომელიც გვაიძულებს გავყვეთ როგორც ბრბო. ფესტინგერის აზრით, ორმაგი მარყუჟის სწავლა არის პროცესი, რომელიც ცდილობს გამოავლინოს რეალური რწმენები და მათზე დაყრდნობით შექმნას მეორე უკუკავშირის მარყუჟი, რომელიც ნაჩვენებია გრაფაში, სადაც განვიხილავთ საგანმანათლებლო კონტექსტს. ცოდნის კონსტრუქტივისტული თეორიის შესაბამისად ორგანიზაციული კულტურა დიდ როლს თამაშობს ნებისმიერი ტიპის სწავლებაში¹³.

¹⁰ Erickson Lars, Berka Sigrid, Perez-Ibanez Inaki., Tracksdorf Niko, La Luna Michelangelo, “Using Byram’s Five Saviors to Measure the Development of Intercultural Competence in Covid-19 Era During an Engineering Sojourn Abroad”, 2021.

¹¹ Argyris, C., “Teaching Smart People How to Learn”, 1991.

¹² Festinger, L., “A Theory of Cognitive Dissonance”, 1957.

¹³ Freeman Linton C. “Centrality in Social Networks”, 1978.

ფიგურა 2: ორმაგი მარყუჟის სწავლება

შემდეგი კრიტიკა ცოდნის ტრანსფერის სტრატეგიას ეხება. პირველი გრაფიკის თანახმად პროცესი ითვალისწინებს ხისტ, განცალკევებულ მიმოცვლას, მასწავლებელ-მოსწავლეს, ოსტატი-შეგირდს, პროფესორ-მოსწავლეს შორის¹⁴. რამდენად მკაცრი და მკაფიოა ცოდნის დონეებს შორის განსხვავება? როგორც წესი მასწავლებელს უნდა ჰქონდეს განსაკუთრებული ექსპერტული ცოდნა ვიწრო სპეციალიზაციით, მაგრამ სხვა სფეროებში სტუდენტმა შეიძლება იცოდეს მასზე მეტი. ლექტორი და სტუდენტები ერთმანეთისგან სწავლობენ. განხილული დიქოტომიის თანახმად ხდება ფაქტების გადაცემა. მაგრამ რა არის ფაქტი? ფაქტი (ლათინური „factum“ ნიშნავს „შესრულებულია“, „დასრულებულია“-ს) ითვლება ჭეშმარიტად და არ შეიძლება იყოს მუდმივი. ფაქტი გახლდათ ის, რომ დედამიწა სამყაროს ცენტრია. ახლა ის არის პლანეტა, რომელიც მზის გარშემო ბრუნავს, შეიცვალა ცოდნა მიმდებარის მიერ. სხვადასხვა საზოგადოება თანხმდება იმაზე, თუ რომელი ფაქტი უნდა იყოს სანქცირებული და რომელი არა. ამიტომ უფრო მკაფიოდ უნდა განისაზღვროს „ფაქტი“ და გაიმიჯნოს იგი სოციუმის მიერ წარმოშობილი ხედვისგან, რომელიც შეიძლება განსხვავდებოდეს ასაკის, კულტურის, და ქვეყნების მიხედვით.

შესამჩნევია პროგრესი ღრმა სწავლისა და ინტელექტუალური ალგორითმების შექმნის მიმართულებით. ტექნოლოგიური მიღწევების გამოყენებით, ახლა უკვე შესაძლებელია დიდი რაოდენობით მონაცემების შენახვა. ეს არის „ცოდნის, როგორც საქონლის“ შესანიშნავი მაგალითი. შესაძლებელია შეიქმნას საძიებო სისტემები, რომლებსაც შეუძლიათ მოიძიონ განსაზღვრული ნიმუშები, რომელსაც ეწოდება „ღრმა სწავლა“¹⁵. შეიძლება შაბლონებზე დაკვირვება და, ამის საფუძველზე, პროგნოზების გაკეთება. ნერვული ქსელების განვითარებით მანქანური სწავლების ამ სფეროს მთავარი სარგებელი მნიშვნელოვნად გაძლიერდა. ეს პროცესი ასახულია პირველ გრაფაში.

ვიმეორებთ პირველ გრაფაში ნაჩვენებ პროცესს. ის წარმოიშვა ჰების სწავლებიდან, სადაც სწავლა განისაზღვრა, როგორც ტვინში არსებული ნერვული კავშირები, რომლებიც ჩნდება მოცემული სტიმულის საპასუხოდ. სწავლა აძლიერებს ამ კავშირებს. ნერვული ქსელის პროგრამული უზრუნველყოფა გადასცემს ამ პროცესს კომპიუტერს¹⁶. ისმება კითხვა: არის თუ არა ეს განათლების მომავალი?

კურსდამთავრებულმა, რა თქმა უნდა, უნდა იცოდეს, როგორ გამოიყენოს გარკვეული ტექნიკები. შესაბამისად გრაფაში მოცემული პროცესი სასარგებლოა და არ ვგულისხმობთ მის ამოღებას. რასაც ჩვენ ვამბობთ არის ის, რომ თავისთავად ეს არ არის საკმარისი, რადგან ეს არ უზრუნველყოფს გააზრება-გაგებას. როდესაც კურსდამთავრებული ახალი პრობლემის წინაშე დგება, საკმარისი არ არის იმის ცოდნა, თუ როგორ წყდებოდა პრობლემები წარსულში, რომელმაც შეიძლება ვერ დაგვანახოს გამოსავალი მომავალში.

¹⁴ Omilion-Hodges Leah M., Wieland Stacey M.B, “Unraveling the Leadership Dichotomy in the Classroom and Beyond”, 2016.

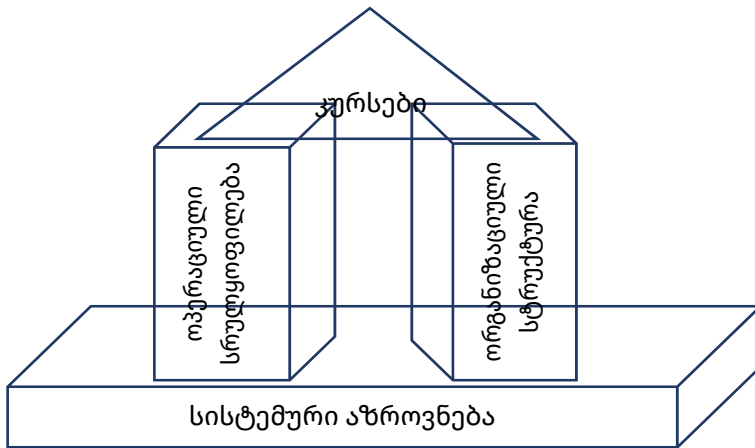
¹⁵ Smith, T., Colby, S., “Teaching for Deep Learning”, 2010.

¹⁶ McClelland James L., Thomas Adam G., McCandliss Bruce D., Fiez Julie A., “Chapter 5: Understanding Failures of Learning: Hebbian Learning” 1999.

საგანმანათლებლო პროგრამის მიზანი უნდა იყოს ისეთი კურსდამთავრებულის აღზრდა, რომელიც მიჩვეულია დამოუკიდებლად ფიქრს და რომელსაც შეუძლია სიღრმისეულად შეისწავლოს საკითხი, რომელიც დაკავშირებულია გადაწყვეტილების მიღებასთან, სწორედ ამას ემსახურება ახალი მეტაფორა.

2. კვლევის შედეგები - ახალი საგანმანათლებლო პროგრამის შემუშავება

შევარჩიეთ ორგანული მეტაფორა მისი ბუნებიდან გამომდინარე, თუმცა დარჩა გადასაწყვეტი პროგრამის სტრუქტურა¹⁷. პირველი მოდელი, რომელიც ჩვენ ვცადეთ, ნაჩვენებია მესამე გრაფაში. სტრუქტურა წაგავს კლასიკურ ბერძნულ ტაძარს, რომელიც განთქმულია თავისი ელევანტურობითა და ესთეტიკური მიმზიდველობით. ტაძარი აგებულია მყარ საძირკველზე და აქვს ძლიერი სვეტები შენობის საყრდენად. ჩვენი საგანმანათლებლო პროგრამა დავაფუძნეთ სისტემური აზროვნების საყრდენს. ხარისხის ორი გარანტორი კი (ორგანიზაციული განვითარება და ოპერაციული ბრწყინვალება) მყარად მივამაგრეთ ამ ბაზაზე, როგორც დამჭერი სვეტები, რომლებიც გაჯერებულია დანარჩენი კურსებით. სტრუქტურა მყარია და გადმოსცემს უძველესი სიბრძნისა და მუდმივობის შთაბეჭდილებას, ამ სტრუქტურით ვფიქრობთ შეიქმნება საგანმანათლებლო პროგრამა, რომელიც დიდი ალბათობით დროს გაუძლებს.

ფიგურა 3: კლასიკური მეტაფორა

მაგრამ ამ სტრუქტურის კრიტიკაც შესაძლებელია. სტრუქტურა აშენებულია იმისთვის, რომ იყოს მყარი და გააგრძელოს არსებობა ეს არის ამ სტრუქტურის ერთადერთი დანიშნულება. კრიტიკოსების აზრით იგი შთამბეჭდავია, აღფრთოვანებული ვრჩებით დიზაინით და არა მისი არსებობის მიზეზით. თუ დღეს პარტენონს დავაკვირდებით, ის მისი ყოფილი მე-ს ჩრდილია, რადგან ვერ უძლებს დროს, მაგრამ იმის გამო, რომ სტრუქტურა ჯერ კიდევ დგას, შეიძლება შეფასდეს მისი სილამაზე, მაშინაც კი, თუ ის აღარ ასრულებს ძველ ფუნქციას წარმოქმნას ის შიში და საოცრების შეგრძნება რომლისთვისაც იგი შეიქმნა. მიუხედავად იმისა, რომ დროის მასშტაბები განსხვავებულია, ეს კრიტიკა შეიძლება გამოყენებული იქნას ჩვენი პროგრამისთვის ამ სტრუქტურის გამოყენების შემთხვევაში. სწავლების პროგრამის განხორციელების პროცესში ჩვენ განვიხილეთ გარკვეული სირთულეები ორ ეტაპად, რომლებიც გავითვალისწინეთ სტრუქტურაში არაერთგვაროვნად. შედეგად დავასკვნით, რომ ამ ორი საყრდენის არაერთგვაროვნად ზრდამ შეიძლება გამოიწვიოს ბალანსის დარღვევა და უფრო მეტიც, სტრუქტურის განადგურება. დიახ, ჩვენ გვინდოდა სიმყარე, თანმიმდევრულობა და სარგებლიანობა,

¹⁷ Maisuradze, T., “The Importance of Metaphor”, 2023.

მაგრამ მოცემული ხისტი, სტატიკური სტრუქტურით ის შეუძლებელი აღმოჩნდა. სტრუქტურას არ აქვს ბუნებრივი ზრდის შესაძლებლობა. უფრო მეტიც, თუ ეს სტრუქტურა მოხდება გარემოს შოკების ზემოქმედების ქვეშ, ის ადვილად დაიშლება. მას არ აქვს თანდაყოლილი უნარი დააბალანსოს ზრდა, ისწავლოს ან განვითარდეს თანდათანობით. იმისათვის, რომ იგი გადარჩეს სწრაფად ცვალებად ბიზნეს გარემოში და არ დაიშალოს, სტრუქტურა უნდა იყოს ერთნაირად მოქნილი და ადაპტირებადი.

კვლევის ფარგლებში სხვადასხვა საგანმანათლებლო დაწესებულებების პროგრამის ხელმძღვანელებთან ჩატარდა ინტერვიუები, რომლის მიზანი იყო სტრუქტურის ურთიერთდამოკიდებულებებისა და დინამიკის გამოვლენა. ასევე გამოვიკვლიეთ იყო თუ არა გათვალისწინებული სტრუქტურაში სიცოცხლისუნარიანობის ელემენტები. რესპონდენტებმა განიხილეს პროგრამების სტრუქტურები და მათი ორგანული ბუნება, რის საფუძველზეც მივიღეთ გარკვეული გამოწვევები.

ინტერვიუს შედეგად გამოიკვეთა სამი ძირითადი გამოწვევა, რომელიც შესაძლო საფრთხეს შეუქმნის პროგრამის ორგანულ სტრუქტურას. რესპონდენტებმა პირველ რისკად დაასახელეს პროგრამის მყარი საფუძველი, რომელზედაც პროგრამა უნდა აშენდეს. უმეტეს შემთხვევაში საფუძველი უზრუნველყოფილია იმ დისციპლინების ძირითადი ცოდნით, რომელიც ისწავლება პროგრამის პირველ სემესტრში, თუმცა აღმოჩნდა, რომ ეს ცოდნა არ არის საკმარისი მყარი საფუძვლის შესაქმნელად. რესპონდენტების მიხედვით საგანმანათლებლო პროგრამა უფრო მეტად უნდა ფოკუსირდეს აზროვნების საფუძვლებზე, რომ სტუდენტს მიეცეს საშუალება ჩამოუყალიბდეს სფეროს სისტემური გაგება.

მეორე გამოწვევა სწავლების პროცესის დროს გამოვლინდა, როდესაც შევისწავლეთ საუკეთესო პრაქტიკებისა და მაგალითების სწავლების პროცესი ცვალებად ბიზნეს გარემოში. ზოგიერთმა პროგრამის ხელმძღვანელმა განაცხადა, რომ საუკეთესო პრაქტიკის სწავლება უნდა მოხდეს, მაგრამ ამ საუკეთესო პრაქტიკის სარგებელი საეჭვოა. მომხმარებელთა მოთხოვნის, ინდუსტრიისა და ტენდენციების მუდმივი ცვლილების გამო, საუკეთესო პრაქტიკის სწავლებამ შეიძლება სტუდენტს არ მისცეს მყარი საფუძველი სწორი გადაწყვეტილებების მიღებაში.

მესამე გამოწვევად ხაზგასმული იყო ის, თუ როგორ უნდა ვასწავლოთ ოპერაციული სრულყოფილება დინამიურ და ცვალებად სამყაროში. საგანმანათლებლო პროგრამის წინაშე დგას დილემა ან ასწავლოს მყარი მიღებული ცნებები და ტრადიციული მიდგომები, ან ინოვაციური და კრეატიული მიდგომები, რომლებიც საბოლოოდ არღვევს ორგანიზაციის კარგად ჩამოყალიბებულ პოლიტიკას.

აუცილებელია ცოდნისა და აზროვნების გამოყენების გარკვეული ბალანსი. ასევე ბალანსის დაცვა სტრუქტურასა და ოპერაციებში სრულყოფილებას შორის. მიგვაჩნია, რომ საგანმანათლებლო პროგრამა უნდა საჭიროებდეს მუდმივ განვითარებასა და ცვლილებებს, კლასიკური ტაძრის მეტაფორის გამოყენება კი რისკის ფაქტორს წარმოადგენს.

3. ჩატარებული ინტერვიუების საფუძველზე შემუშავებული განახლებული სტრუქტურა

საგანმანათლებლო პროგრამების ხელმძღვანელებთან ჩატარებულმა ინტერვიუებმა საშუალება მოგვცა წარმოგვედგინა თუ როგორ შეიძლება გახდეს არსებული საგანმანათლებლო პროგრამები სიცოცხლისუნარიანი და ასევე გაგვესაზღვრა ის ფაქტორები, რომლებიც საშუალებას მისცემს პროგრამას გახდეს ორგანული. პირველ

რიგში, შესწავლილი იქნა გრძელვადიანი წარმატებისა და მდგრადობის ხედვა და ის თუ როგორ შეუწყობს ეს ხელს პროგრამას; მეორეს მხრივ, არსებული საგანმანათლებლო პროგრამის სტრუქტურის გავლენა პროგრამის მდგრადობაზე; მესამეს მხრივ, განხილული იქნა წინა კრიზისების მართვის გამოცდილების გავლენა პროგრამების მდგრადობის უზრუნველსაყოფად. გადაიხედა კოვიდ პანდემიის შედეგად ონლაინ სწავლების გამოცდილება და არსებულ პროგრამებში საჭირო ცვლილებები, ასევე შეფასდა პანდემიის დროს სწავლის შედეგები. და ბოლოს, პროგრამების წარმომადგენლებმა შეაფასეს უკუკავშირის და უწყვეტი გაუმჯობესების მექანიზმების პრაქტიკა და მისი როლი პროგრამის გაძლიერებაში.

ამის საფუძველზე შევიმუშავეთ ბუნებასთან მიახლოებული მეტაფორა. ბუნებაში ყველაფერი მზებზეა დამოკიდებული. მზე აწვდის ენერჯის ნაკადს მცენარეებს, წყალმცენარეებსა და ბაქტერიებს, რომელთა უჯრედები ასინთეზირებენ ორგანული ნივთიერებების ძირითად ერთეულებს, რომლებზეც დამოკიდებულია დანარჩენი კვების ჯაჭვი. ოპერაციული ბრწყინვალება შეიძლება განისაზღვროს მრავალი კონკრეტული გზით, მაგრამ ზოგადი მნიშვნელობა ნათელია - ის ცდილობს გააუმჯობესოს ინდივიდი, ორგანიზაცია, დიზაინი, გუნდი. ჩვენ გადავწყვიტეთ გამოგვეყენებინა მზე ოპერაციული ბრწყინვალების სიმბოლოდ. ამ ანალოგიის გამოყენებით, ჩვენ ვმორდებით წინასწარ განსაზღვრულ ჭეშმარიტებას და საბოლოო წერტილად არ განვიხილავთ დასასრულს, არამედ ვმოგზაურობთ გამოცდილებით, თეორიებითა და პრაქტიკებით და ვხედავთ ჰორიზონტს. სრულყოფილებისთვის საჭირო ცვლილების განხორციელებით ჩვენ მივიღეთ პროცედურებსა და სტრუქტურას შორის დისბალანსი. ჩვენ მივიჩნევთ სისტემურ აზროვნებას ხარისხის საფუძვლად როგორც ნიადაგს, რომელშიც ხარისხს შეუძლია ფესვის გადგმა. ამით შეიქმნება საფუძვლიანი ცოდნის გამოყენებისა და სისტემური აზროვნების უნარები და კურსდამთავრებულებს მუდმივად შეეძლებათ სწორი გადაწყვეტილებების მიღება ცვალებად ბიზნეს გარემოში.

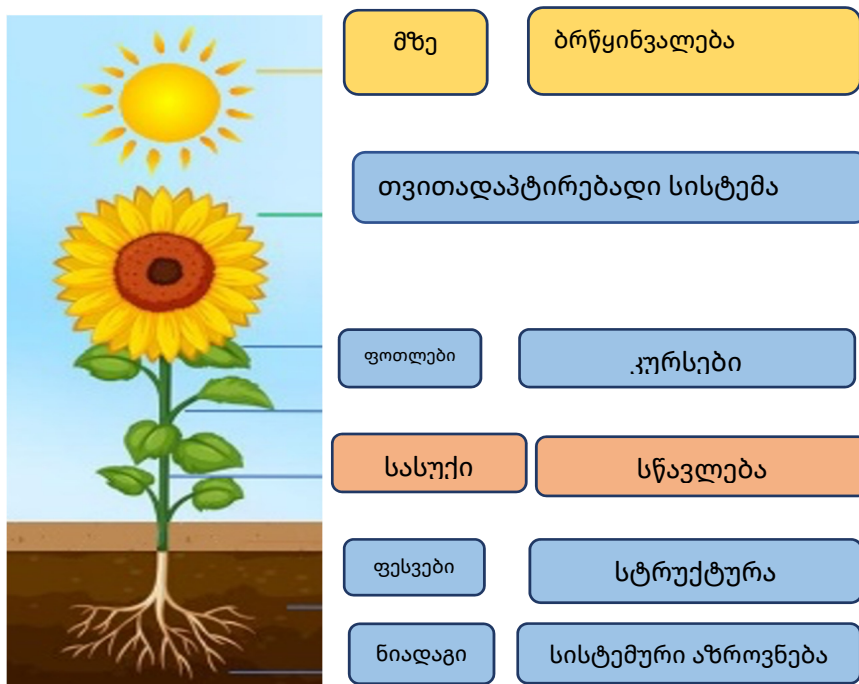
ანალოგიისთვის გამოვიყენეთ მზესუმზირა. მზესუმზირის თავი ყოველთვის მზისკენ მიბრუნდება და, ამრიგად, იმედი გვაქვს, რომ ჩვენი პროგრამა ყოველთვის სრულყოფილებისკენ მიიღწვის. ეს არის მისი მიზანი და გზა. ნიადაგი წარმოადგენს სისტემურ აზროვნებას და სწორედ აქ არის ჩარეული საგანმანათლებლო პროგრამა. მისი ფესვები მისი ორგანიზაციული სტრუქტურაა. ეს აზრი პირველად შემოგვთავაზა პიტერ სენგემ 1990-იან წლებში¹⁸. პროგრამის სტრუქტურაში სიახლეა ის, რომ შეიქმნება სასწავლო ორგანიზაცია, რომელიც მოიცავს პოლიტიკის მსაზღვრელებს, ტოპ მენეჯმენტს, აკადემიურ პერსონალს, სტუდენტებს და ბიზნესმენებს. სასწავლო ორგანიზაცია კონცენტრირებულია მისი ყველა წევრს შორის საერთო ხედვის ჩამოყალიბებაზე - ჩვენს შემთხვევაში, ეს არის სრულყოფილებისაკენ სწრაფვა არსებული გონებრივი მოდელების გაზიარებით, ასევე შესაბამისი უნარების გამომუშავებით. ის ასევე აქტიურად უწყობს ხელს გუნდურ სწავლებას. შეიქმნება ცოდნის საცავი, სადაც არსებული ცოდნა ინახება ყველა პერსონალის წვდომისათვის. ახალი ცოდნისა და პრაქტიკის მოძიებას და მათი ჩართვა მოხდება ამ საცავში.

ამრიგად, საგანმანათლებლო პროგრამას ექნება ცოდნის მართვის საკუთარი სისტემა, სადაც მთელი ცოდნა და ინოვაცია დაინერგება პროგრამის სტრუქტურაში. თუ გუნდის წევრები შეიცვლებიან ან დატოვებენ პროგრამას, ცოდნა რჩება და პროგრამის კულტურა გავრცელდება. ამ გზით, პროგრამა შეინარჩუნებს თავის იდენტობას და შეეძლება "გაზრდა". ამ თვალსაზრისით, მას შეიძლება ეწოდოს ორგანული. სწორედ ის ფაქტი, რომ საგანმანათლებლო პროგრამა შემუშავებულია, როგორც ასეთი სასწავლო ორგანიზაცია, მას

¹⁸ Senge, P., M., "The Fifth Discipline: The Art & Practice of The Learning Organization", 2006.

ანიკებს გამორჩეულ, უნიკალურ იდენტურობას. მზესუმზირა ჩვენი საგანმანათლებლო პროგრამის მეტაფორაა, სადაც სტრუქტურა იზრდება, სწავლობს და ვითარდება.

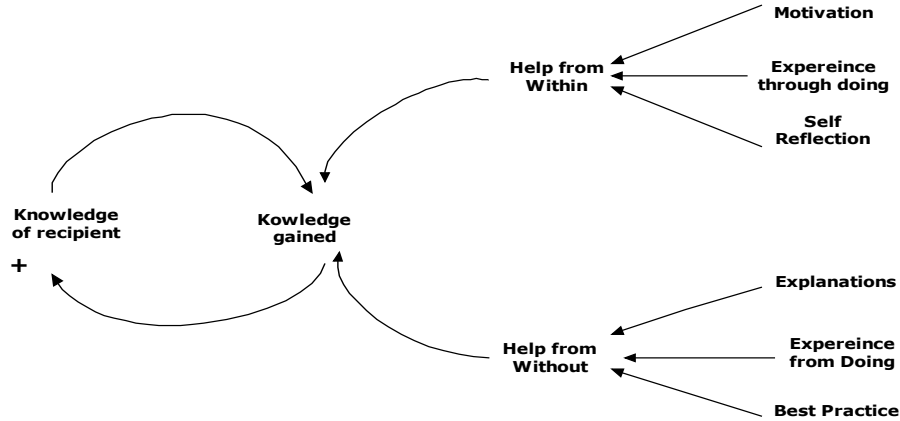
ნიადაგს სჭირდება მოვლა და ყურადღება. მეურნეობის ან ორგანული ანალოგიის გასაგრძელებლად. ამ პროცესის გასაგრძელებლად აუცილებელია სასუქები, მეურნეობის მონოკულტურებით გაჯერება ჩვენს შემთხვევაში დამატებითი არჩევითი საგნებით მოხდება. ქიმიკატების გადაჭარბებულმა გამოყენებამ ნიადაგი შეიძლება გაანადგუროს. საჭიროა ბუნებრივი ბალანსი. ჩვენს მზესუმზირის მოდელში სასუქის მნიშვნელობა აღიარებულია, მაგრამ იგი უზომო არ უნდა იყოს. არჩევითი კურსები აკადემიური და მოწვეული პერსონალების გამოცდილებიდან და სტუდენტების გამოხმაურებიდან, მათი შეფასებების შედეგად უნდა დაემატოს. ვიყენებთ თვითრეფლექსიური უკუკავშირის მარყუჟს - ნიადაგი უზრუნველყოფს ყვავილის ზრდის საშუალებას, რაც თავის მხრივ აწარმოებს ნიადაგის სასუქს, ეს კი ჭეშმარიტად ორგანული მეტაფორაა.

ფიგურა 4: მზესუმზირის მეტაფორა

განვასხვავებთ სიტყვებს რეფლექსი და რეფლექსურობა. რეფლექსი არის პასუხი სტიმულზე, რომელიც აღწერილია პავლოვის ნაშრომებში. ეს არის მექანიკური პროცესი და განათლებაში შეესაბამება ზემოთ ნახსენებ ჰების სწავლებას. რეფლექსურობა არის შეგნებული აქტივობა, სადაც ადამიანი ფიქრობს იმაზე, თუ რა მოხდა და როგორ შეიძლება მისი გაუმჯობესება. სტუდენტს ვურჩევთ, აიღოს პასუხისმგებლობა თავის სწავლაზე, იმის ნაცვლად, რომ დაელოდოს მის გადაცემას. ეს არის თვითმოტივაციის ელემენტი. ჩვენს საგანმანათლებლო პროგრამაში წახალისებულ პროცესს კაიზენი ჰქვია. (იხ. გრაფა მეხუთე) კაიზენი ტოიოტას მართვის მიდგომაა, სადაც კომპანია ხელს უწყობს „უწყვეტ გაუმჯობესებას“ რაც ყველა ამოცანის საფუძვლიან შემოწმებას და განსაზღვრას გულისხმობს.

ამ იდეების გამოყენებით, ჩვენ შეგვიძლია შევცვალოთ გრაფაში ნაჩვენები პროცესი შემდეგით:

ფიგურა 5: პროცესი

ამ პროცესში, მარცხენა მხარის მარყუჟში ჩანს, რომ მიმღებები იღებენ ცოდნას, როგორც პირველ გრაფაში, მაგრამ განსხვავება არის ის, თუ როგორ აკეთებენ ისინი ამას. ცოდნა არ გადაეცემა, არამედ იგი გააზრების შედეგია. სტუდენტს შეუძლია მიიღოს დახმარება გარედან ლექციებზე ბიზნესიდან საუკეთესო პრაქტიკის მაგალითებით და გამოქვეყნებული ლიტერატურიდან, მაგრამ საჭიროა თვითდახმარება, თვითრეფლექსია, თვითმოტივაცია და განსაკუთრებით პრაქტიკით სწავლა.

დასკვნა

მთელს მსოფლიოში, განსაკუთრებით აღმოსავლეთ ევროპაში იმატა საგანმანათლებლო დაწესებულებმა, რომლებიც იზიარებენ ლიბერალური განათლების იდეას და ქმნიან საგანმანათლებლო სისტემებს, რომელიც მორგებულია ცვალებად პოლიტიკურ და ეკონომიკურ გარემოზე. ეს საგანმანათლებლო პროგრამები ხასიათდება ადაპტირებული სწავლების შეფასების სტრუქტურებითა და მეთოდებით. განვითარებად დემოკრატიულ ქვეყნებში, როგორცაა საქართველო, ლიბერალური განათლება ქვეყნის განვითარების შესაძლებლობას იძლევა, რადგან ის ითვლება „კრიტიკული და ჩართული მოქალაქის განვითარების გზად“¹⁹²⁰. ამ ტიპის განათლება უზრუნველყოფს ისეთი სპეციალისტის ჩამოყალიბებას, რომელიც მომზადებულია როგორც კონკრეტული დისციპლინის ძირეული და ტექნიკური ცოდნით, ასევე აღჭურვილია ლიდერობის, შემოქმედებითობისა და კრიტიკული აზროვნების უნარებით. ეს უნარები კი ხელს უწყობს მიმდინარე სოციალურ განვითარებას და უყალიბებს საჭირო ეთიკურ უნარებს.

კვლევა მიზნად ისახავს საგანმანათლებლო პროგრამების მდგრადობის ამჟამინდელი მდგომარეობის შესწავლას, მათ შესაძლო რეაგირებას ცვალებად გარემოში და შეიმუშავებს რეკომენდაციებს მდგრადი საგანმანათლებლო პროგრამების შესაქმნელად. ჩვენ გვჯერა, რომ მდგრადი საგანმანათლებლო პროგრამის სტრუქტურირების სწორი მეტაფორით განმარტება საშუალებას მისცემს საგანმანათლებლო პროგრამის შემქმნელებს ჩამოაყალიბონ ის სტრუქტურა, რომელიც უზრუნველყოფს პროგრამის გრძელვადიანობას და მის გადარჩენას. კვლევის შედეგად მიღებულია ის ძირითადი ელემენტები, რომლებიც გავლენას ახდენენ პროგრამების გამძლეობაზე და პროგრამების ამჟამინდელ სიცოცხლისუნარიანობაზე გაუმკლავდნენ ცვლილებებს. შემდეგომ მათი მდგრადობის

¹⁹ Altbach, P., G., Reisberg Liz, Rumley Laura E., “Trends in Higher Education, Tracking an Academic Revolution”, A Report Prepared for the UNESCO 2009 World Conference on Higher Education, SIDA/SAREC, 2009.
²⁰ Maisuradze, T., The Importance of Metaphor, 2023.

უზრუნველსაყოფად დაინტერესებულ პროგრამების შემქმნელებისთვის ჩამოყალიბებულია რეკომენდაციები პროგრამის შესაძლო სტრუქტურის შესახებ.

კვლევის შედეგად შემოთავაზებული სტრუქტურა ექვეყნეშ აყენებს „ფაქტების გადაცემის“ კონცეფციას. შეიძლება შევადაროთ სიმებიან კვარტეტს სადაც ოთხი ინსტრუმენტია, თითოეულს განსხვავებული ხმა აქვს, რაც დამოკიდებულია ტემბრზე, ზომაზე, მდგომარეობაზე და დამკვრელის შესაძლებლობებზე. კომპოზიტორი ახდენს მათ შერწყმას ერთი შედეგის მისაღებად, რომელიც ჰარმონიული და სავარაუდოდ ლამაზი ჟღერადობისაა. ამრიგად, „სწავლის პროცესი“ შეიძლება ჩაითვალოს კონცერტისთვის რეპეტიციად, ხოლო კარგი მასწავლებელი, რომელიც ქმნის კომპოზიციას გთავაზობს ახალ პროდუქტს, კონცერტს. სხვადასხვა გარემოებებისათვის საჭიროა სხვადასხვა მიდგომა, არ არსებობს უნივერსალური მიდგომა, ამიტომ სასწავლო პერსონალი შეირჩევა მოქნილობისა და მზრუნველობის უნარის მიხედვით. ანალოგიურად, თითოეული სწავლების პროცესი, მიუხედავად იმისა, რომ ვეყრდნობით გარკვეულ დისციპლინებს არის განსხვავებული. ვიზუალურად ეს ნაჩვენებია მეოთხე გრაფაში. შეფასების მექანიზმები, რომლებიც გათვალისწინებულია სწავლების პროცესში, საშუალებას აძლევს სტუდენტებს და ლექტორებს რეფლექსიის მეშვეობით შექმნან შემდგომი კურსებისთვის საჭირო ცოდნის საცავი და შეცვალონ სწავლების არსებული ელემენტები. პროგრამა ბუნებრივად ახდენს დაბალანსებას და სწორედ ეს აძლიერებს მის სიცოცხლისუნარიანობას.

ჩვენს მიერ განხილული ტიპის საგანმანათლებლო პროგრამის შემქმნელმა ჯგუფმა უნდა გამოიკვლიოს, თუ როგორ შეძლებს პროგრამის უპირატესობების სწორი კომუნიკაცია. განხილული ორი მეტაფორის გამოყენებით. ჩვენს პრაქტიკულ მაგალითზე პროგრამის ერთი წლის განხორციელების შედეგად პრიორიტეტი მზესუმზირის მეტაფორას მივანიჭეთ, იმის გათვალისწინებით, რომ ეს მეტაფორა შეეფერება პროგრამის იდენტობას და გადმოსცემს მის არსს უფრო ღრმა დონეზე, ვიდრე უბრალოდ სიტყვები. ჩვენს მიერ შემოთავაზებული პროგრამის მოდელის წარმატება დამოკიდებულია თვით პროგრამის უწყვეტ განვითარებაზე, შესაბამისად პროგრამის განვითარების პროცესი, ერთი მხრივ, მოიცავს საერთაშორისო ექსპერტების დაწყვილებას ადგილობრივ ლექტორებთან და უახლესი მიღწევების გაცვლას დარგებში და ტენდენციებში, ხოლო მეორე მხრივ, ბიზნესის ჩართვას სასწავლო პროცესში, რათა მოხდეს თითოეული სასწავლო მიმართულების განვითარება და ბაზრის ცვლილებების ინტეგრირება. გთავაზობთ სტრუქტურას, რომელიც ბუნებრივად ვითარდება, ემორჩილება ცვლილებებს და მისწრაფვის სრულყოფილებისკენ, როგორც მზის მიმართ მზესუმზირა, რომ ამგვარი საგანმანათლებლო პროგრამა კარგი მაგალითია იმისა, თუ როგორ უნდა იყოს სწავლება მორგებული მომავალ საჭიროებებზე.

ბიბლიოგრაფია

1. All Answers Ltd., “Criticisms of MBA Degree: Modified Model of Professional Education”, 2018;
2. Albach Philip, Hopper Richard, Psacharopoulos George, Bloom David, Rosovsky Henry „Trends in Higher Education, Tracking an Academic Revolution”, A Report Prepared for the UNESCO 2009 World Conference on Higher Education, SIDA/SAREC, 2009;
3. Albach Philip, Hopper Richard, Psacharopoulos George, Bloom David, Rosovsky Henry. “The Task Force on Higher Education and Society”, Comparative Education Review, 2004;
4. Apple, Michael W., “Markets, Standards, Teaching, and Teacher Education”, Journal of Teacher Education, 2001 182-1956;
5. Argyris Chris. “Teaching Smart People How to Learn”, Harvard Business Review, 1991;
6. Bohm David, “Wholeness and the Implicate Order”, Routledge, 2002;
7. Bradley Steven “Design Principles: Visual Perception and The Principles of Gestalt”, Smashingmagazine.com/articles, 2014;
8. Byrne John, “It’s Official: The M.B.A. Degree Is In Crisis”, 2021;
9. Cai WeiWei and Sankaran Gopal “Promoting Critical Thinking through an Interdisciplinary Study Abroad Program”, Journal of International Studies, Vol 5, Issues 1, 2015;
10. Duit, Reinders, “The role of analogies and metaphors in learning science”. Science Education 75(6) DOI:10.1002/sce.3730750606, 1991;
11. Erickson Lars, Berka Sigrid, Perez-Ibanez Inaki., Tracksdorf Niko, La Luna Michelangelo, “Using Byram’s Five Savors to Measure the Development of Intercultural Competence in Covis-19 Era During an Engineering Sojourn Abroad”, Journal of International Engineering Education, Vol 3, Issues 1, 2021;
12. Festinger Leon. “A Theory of Cognitive Dissonance,” Stanford University Press, 1985;
13. Freeman Linton. C. “Centrality in Social Networks”, Journal of Theoretical Economic Letters, 1978
14. GMAC 2022 https://blog.gmac.com/gmac-advisor/top-3-takeaways-from-gmacs-2022-application-trends-survey?utm_medium=email&_hsmi=239060827&_hsenc=p2ANqtz-_zwBxcKtZgoJc2ILzAspAcXSIRXANbn6o31MupFEmf0556ObxAOZzbtSK9J7iuT3k6Vp5hhhVRPXi8jlr5r2qo-46m6g&utm_content=239060827&utm_source=hs_email [უკანასკნელად გადამოწმდა 20.11.2023];
15. Lakoff, George. & Johnson, Mark. “Metaphors we live by”. 2003 University of Chicago Press;
16. McClelland James L., Thomas A.G., McCandliss B.D., Fiez J.A., “Chapter 5: Understanding Failures of Learning: Hebbian Learning”, Science Direct, 1999;
17. Maisuradze Teona. “Selecting an Appropriate Metaphor for an MBA”, Journal of Applied Business, Vol 15, Issue 2, 2023;
18. Nietzsche, Friedrich. “On Truth and Lie in an Extra-Moral Sense”, 1873;

19. Omilion-Hodges Leah M., Wieland Stacey M.B, “Unraveling the Leadership Dichotomy in the Classroom and Beyond”, Journal of Leadership Education, Vol 15, Issue 1, 2016;
20. Ostrom, Elinor. “A behavioural approach to the rational choice theory of collective action: Presidential address”, American Political Science Association, 1998. American Political Science Review. 92 (1);
21. Parker Martin, “Shut Down the Business School: What's Wrong with Management Education” 2018 Pluto press;
22. Parnes Marie and Pagano Maria “Infant Child Development: From Conception Through Late Childhood”, Pressbooks Directory, 2022;
23. Senge Peter. M., “The Fifth Discipline: The Art & Practice of The Learning Organization”, Harvard Business Review, 2006;
24. Smith Tracy, Colby Susan Colby S. A., “Teaching for Deep Learning”, A Journal of Education Strategies, Vol. 80. Issue 5, 2010.